

הקדמה למאמרה של פרופ' מריון נסטל

ד"ר אורי מאיר-צ'יזיק

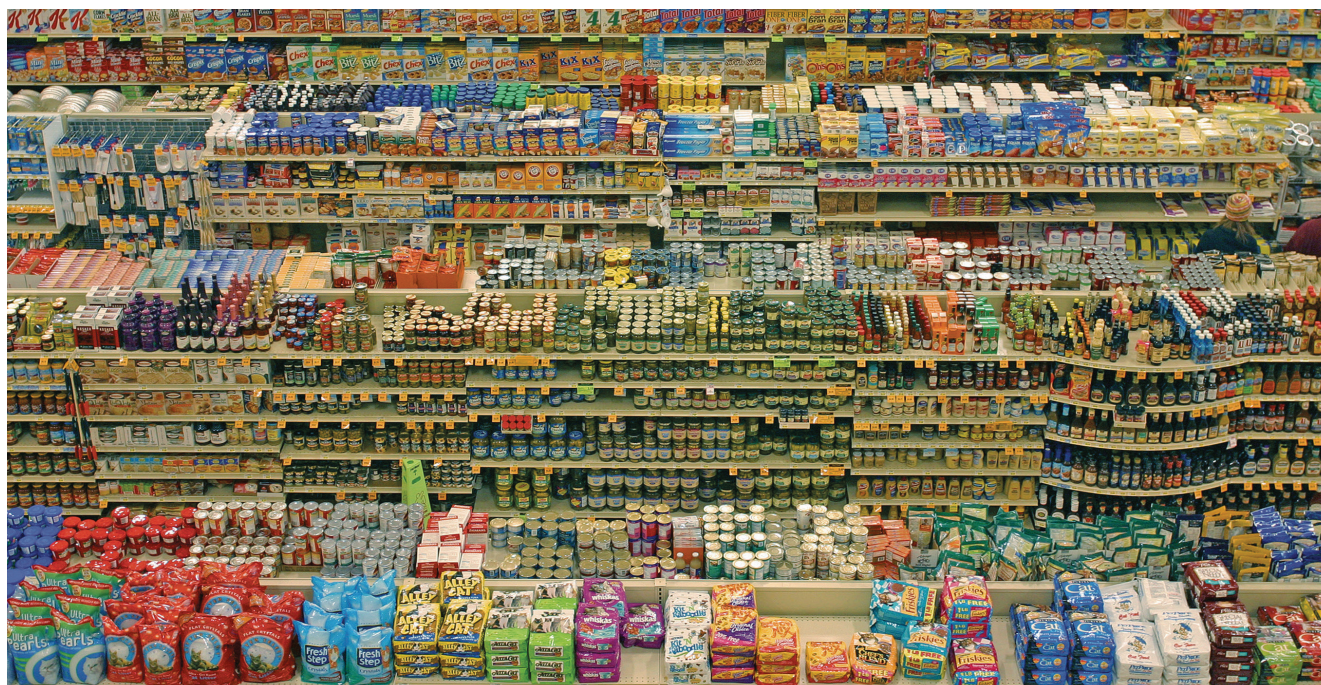
לפעולתה של ועדת האסדרה למזון (ועדת הסוכר) וההשפעה של תעשיית המזון על פעילותה והמלצותיה. הדבר גם זכה לביקורת נמרצת כשיצא לשוק המותג "חלב משק" של תנובה והתנהל ייכוח סביב חשיפת ופרשנות המחקרים שהוצגו על-ידי התעשייה המעידיים על איכותו. בנושא זה מומלץ לקרוא את מאמרי הפרשנות ב"עין השביעית".

נושא ההשפעה של התעשייה על המחקר והשיח הוא מנושאי הליבה של כלכלת המזון הריכוזית, ומדינת ישראל מאופיינת בכלכלת מזון ריכוזית ביותר. מדובר בבעיה שעולה לאחרונה לכותרות אצלנו מדי שבוע והיא ההשפעה והכוח של התעשייה מול הרגולציה. פרופ' נסטל מציפה בעיות ושאלות במאמרה, אך גם מציעה פתרונות וגישות לבעיות שעדיין מעסיקות את ארה"ב ושגם אנחנו עוסקים בהן כיום.

במהלך קיץ 2016 ביקרה ב"מרכז להנהגת הבריאות" בנווה איתן, פרופסור מריון נסטל (Marion Nestle), מהמחלקה לתזונה באוניברסיטת ניו-יורק. פרופ' נסטל, היא מהתזונאיות המובילות בעולם, ופרסמה עשרות ספרים ומאות מאמרים בתחומים רבים ומגוונים הקשורים בתזונה.

במהלך הביקור העלנו רעיון לתרגם אחד ממאמריה לעברית כדי להכניסו לכתב העת "הנהגת בריאות", והיא כמובן שמחה מאוד ונתנה לנו לבחור את המאמר. המאמר המובא להלן, אינו מאמר חדש שלה; הוא נכתב כבר בשנת 2001 אך הוא רלוונטי יותר מתמיד לנושאים בהם עוסקים כיום מקבלי החלטות בתחום התזונה במדינת ישראל.

המאמר עוסק בהשפעתה של תעשיית המזון על המחקר ועל השיח הציבורי. הנושא עלה לכותרת לאחרונה גם בהקשר

פרשנות

מתן חסויות על ידי חברות מזון למחקרים אקדמיים ולפעילות מקצועית: ניגוד עניינים?

הפוטנציאל להיווצרות ניגוד עניינים עת תאגידים מוכננים יחסים פיננסיים עם חוקרים מן האקדמיה, עם מורים ועם העוסקים ברפואה לסוגיה נבחן בשבע עיניים, ומתמקד בעיקרו במתן חסויות על-ידי חברות סיגריות וחברות תרופות. חוקרים העוסקים בהשפעות שיש למתן חסויות, העלו כי מקבלי מענקים מחברות כגון אלה נוטים לפרסם תוצאות מחקרים, להשיא עצות ולכתוב מרשמים באופן שמיטיב בהרבה עם מוצריהם של נותני החסויות, ולא באורח אובייקטיבי כפי שאפשר היה לצפות מבדיקה מבוססת ראיות!

מריון נסטל

המחלקה ללימודי תזונה ומזון, אוניברסיטת ניו יורק, רחוב 4th W. 35, קומה עשר, ניו יורק 10012-1172, ארצות הברית

Kluger R. Ashes to Ashes: America's Hundred-Year Cigarette War, the Public Health, and the Unabashed Triumph of Philip Morris. New York: Alfred A. Knopf, 1996
Barnes DE, Bero LA. Why review articles on the health effects of passive smoking reach different conclusions. JAMA 1998; 279: 1566±70
Cho MK, Bero LA. The quality of drug studies published in symposium proceedings. Ann. Intern. Med. 1996; 124: 485±9

לעתים תכופות אני שומעת את עמיתיי בתחום התזונה טוענים כי הדרך היחידה לשפר את הצריכה התזונתית בקרב אוכלוסיות כאלה ואחרות היא לקיים יחסי שותפות כמו גם התקשרויות עם חברות כדי לייצר מזון מזין². הגם, שהתקשרויות אין משמען בהכרח תמיכה במוצריו של השותף, נוצרת מראית עין שכך הם פני הדברים. כפי שהוצג לדוגמה, במחקר על אודות אופני הפרקטיקה הנוהגים בתעשיית הטבק, הרי כשחברה מאמצת לחיקה מומחים מרקע אקדמי, זאת אסטרטגיה תאגידית חדות-מטרה שמטרתה לנטרל מתיחת ביקורת ולהתמקד בקידום מכירות מוצרים. אכן, מדריך אופייני של אסטרטגיות תאגידיות מייעץ לחברות המבקשות לעבוד עם אקדמיים לנקוט ב"תחבלנות זהירה" כך שהמומחים המגויסים לא יחוו שהאובייקטיביות שלהם יורדת לטמיון³. הצלחתה של גישה זאת באה לידי ביטוי בתגובות הנזעמות של מכריי, אנשי האקדמיה, כשמציינים באוזניהם שמתן חסויות על-ידי חברות מזון עלול להשפיע על פרשנותם לתוצאות מחקרים או על עמדתם. עם זאת, יש לתת את הדעת שאפשרות זאת קיימת לא רק בשל האנלוגיה להשפעות מתועדות של מתן חסויות על ידי חברות סיגריות וחברות תרופות, אלא גם בשל העובדה שמתן חסויות על-ידי חברות מזון נפוצה בקרב אנשי מקצוע בתחום התזונה.

בפרשנות שאני משרטטת כאן, אני מביאה כמה דוגמאות נבחרות לסיטואציות בארצות הברית שבהן התקשרויות בין חברות מזון ואנשי אקדמיה בתחום התזונה והעוסקים ברפואה מעלה תהיות באשר לניגוד אינטרסים⁴. דוגמאות אלה מתארות את תמיכתן של חברות מזון בכתבי עת לענייני תזונה ובכנסים, בבדיקות מחקר ובהתקשרויות עם תאגידים מקצועיים. הן שופכות אור על הצורך לשקול האם על אנשי מקצוע בתחום התזונה ליישם אמצעי זהירות הדומים לאלה שבהם מומלץ לנקוט כשמדובר בחברות סיגריות ותרופות עת רוקמים קשרים פיננסיים עם חברות המזון.

מתן חסות לכתבי עת מקצועיים ולכנסים

כתבי עת בנושאי תזונה מחפשים ומקבלים חסויות למימון עלויות הפרסום. בשנת 2000, הרכיב כתב העת לחינוך לתזונה רשימה של שמונה "עמיתים פטרוניים תאגידיים", וארבעה "עמיתים תומכים תאגידיים" הנותנים תרומה כספית שנתית כדי לתמוך

תמיכה פיננסית אינה גורמת בהכרח למקבלי אותה תמיכה לעוות את תוצאות מחקריהם, את דעותיהם או את מעשיהם², אך מאחר שהדבר מעלה תהיות המכונות "אשמה בשל קרבה", ישנם חוקרים בתחום הרפואה הקוראים להפסקת מתן חסויות על-ידי תאגידים³, או לקביעת מדיניות חדשה שתסייע למקבלי חסויות לנהל כהלכה את ניגודי העניינים שהם תולדה בלתי נמנעת של יחסים מעין אלה⁴.

הגם שמתן חסות על-ידי חברות מזון שכיח בקרב אנשי אקדמיה ובקרב העוסקים בתחומי התזונה, המזון והחקלאות, מקדיש הציבור תשומת לב זניחה לניגוד העניינים שעלול להתעורר בשל כך. בדומה לחברות תרופות ולחברות טבק, מעניקות חברות המזון לעתים תכופות חסויות לעבודות הנעשות במסגרת האקדמיה (ולאמיתו של דבר, חברות מזון הן בבעלותן של חברות תרופות וחברות טבק). הן מממנות מחלקות לימוד, מוסדות מחקר וחוקרים; כנסים, כתבי עת והרצאות; והן מפיצות באין מפריע מוצרים, דוגמיות וחומרי הסברה. אנשים פרטיים רבים כמו גם ארגונים תלויים בתמיכה כזאת, ולכן תרים אחריה בלהיטות. הסוגיה העומדת לדיון סובבת סביב ההשלכות הקיימות של פעילויות כגון אלה - הנעשות באורח תמים או מודע - בכל הנוגע לאמינותם של תוצאות מחקר ומתן עצות בנושא התזונה.

קיומם של קשרים פיננסיים בין חברות מזון ויועצי מזון מקצועיים אינה תופעה חדשה. סקר שנערך בארצות-הברית באמצע שנות השבעים מצא כי לעתים תכופות משלמות חברות המזון לפקולטות לתזונה וחקלאות על שירותי ייעוץ, הרצאות, חברות בדירקטוריונים מייעצים, וגם על נציגים המופיעים בשימועים שמקיים הקונגרס⁵. רק לאחרונה, דיווח מחקר בריטי כי 158 מתוך 246 החברים בוועדות לקביעת מדיניות בנושאי תזונה ומזון נועצו בחברות המזון או קיבלו מהן מימון לפעילותם⁶. קשרים מעין אלה מחלחלים אל תוך האקדמיה עד כדי כך שאנשי אקדמיה בתחום התזונה מתקשים שלא לקבל תרומות באופן כזה או אחר. בדומה למתן חסות על ידי חברות תרופות או חברות טבק, קשרים מעין אלה מעלים תהיות באשר למסוגלותם של מומחי תזונה להעניק חוות דעות עצמאיות בנושאים שעניינם תזונה ובריאות הציבור.

2 Soley LC. Leasing the Ivory Tower: The Corporate Takeover of Academia. Boston, MA: South End Press, 1995
 3 Relman AS. Separating continuing medical education from pharmaceutical marketing. JAMA 2001; 285: 2009±12
 4 Moses H, Martin JB. Academic relationships with industry: a new model for biomedical research. JAMA 2001; 285: 933±5
 5 Rosenthal B, Jacobson M, Bohm M. Feeding at the company trough. Congressional Record, August 26, 1976; H8974±7
 6 Cannon G. The Politics of Food. London: Century. Hutchinson, 1987
 7 Dietary Guidelines Alliance. Reaching Consumers with Meaningful Health Messages: A Handbook for Nutrition and Food Communicators. Chicago, IL: Dietary Guidelines Alliance, 1996
 8 Owen BM, Braeutigam R. The Regulation Game: Strategic Use of the Administrative Process. Cambridge, MA: Ballinger, 1978; 7
 9 Nestle M. Food Politics: How the Food Industry Influences Nutrition and Health. Berkeley, CA: University of California Press, 2002 (in press)

בשנת 1998. לפיכך, עמותות בתחום התזונה תרות במרץ אחרי מתן חסויות של תאגידים ואלה נענים להן ברצון. חברות מזון, משקאות ותוספי מזון רוכשות חללים בתערוכות, שטחי פרסום בספרי תוכנות, משלמות על הפסקות קפה, ארוחות וקבלות פנים, מעניקות חסות למענקי מחקר ופרסים לסטודנטים, ומספקות תיקים, עטים ומזכרות אחרות ממפגשים שמתקיימים. בתמורה, הן זוכות לתודות בספרי תוכנות, מביאות לכך שמשתתפי הישיבות יקבלו פריטים ועליהם לוגו התאגיד המממן - ושני אלה הנם ביטויים לפרסום. בארצות הברית, האירוע השנתי של האגודה האמריקאית למדעי התזונה הוא מפגש ארוחת בוקר עם אלה העומדים בראש המחלקות האוניברסיטאיות לתזונה, בחסות חברת קלוג'ס, וכנסי מחקר זוכים לחסויות של ישויות כמו מועצת החלב והאגודה הארצית של אנשי הבקר. האיגוד האמריקאי הדיאטטי אִפְשֵׁר מתן חסות במפגש השנתי שהוא קיים בשנת 2000 ליותר מ-40 חברות מזון ותאגיד מסחר שלכולם כמעט יש אינטרסים מסחריים בנושא הנדון כאן. חברת מרס, לדוגמה, נתנה חסות לכנס בנושא פיטו-כימיקלים בשקולד, חברת סלים-פאסט הייתה נותנת החסות בנושא השמנה - מניעה וטיפול, וחברת גאטורייד (חברה לשיבולת שועל) נתנה חסות לעזרים לשיפור ביצועים פיזיים אצל ספורטאים. בכנס עצמו השתתפתי בעימות על ביו-טכנולוגיה במסגרת מושב בחסות חברת מונסאנטו, ונשאתי דברים בנושא דיאטות בריאות במושב אחר בחסות ועדת האבוקדו בקליפורניה, (ראו בהמשך את תצהיר הגילוי).

האם מתן חסות משפיע על תוכנם של מושבים המתקיימים בכנסים? מניסיוני, אנשים הנושאים דברים במושבים הזוכים לחסויות נוטים להיעלב משאלה זאת. מתן חסויות הוא דבר כה נפוץ וכה תועלתי מבחינה פיננסית עד שהכול מתקשים לתאר לעצמם שבכוחה של עובדה זו להטות את הכף במחקרים או בדעות. מחקרים על פרקטיקות הנהוגות בתעשיית הרוקחות מלמדים שרופאים המקבלים מימון נסיעות, ארוחות או נסיעות, או המשתתפים בכנסים שזוכים לחסויות, סביר להניח שיכתבו מרשמים לתרופות של החברת נותנת החסות¹⁴. אחד מדוחות החקירה בנושא חושף את טבעה המחושב של אסטרטגיה זאת על-ידי חברות המייצרות ויטמינים. הדוח מתאר כיצד יצרן הוויטמינים השתמש בכנס רפואי כדי לזרוע התעניינות בוויטמינים כסוכני בריאות ומציין כיצד השפעת החברה על תכני הכנס הייתה סמויה בבירור, בעיקר כי אותם אלה שמתחו ביקורת על המוצרים

במטרות העמותה ובכתב העת שלה. בשנת 2001, מי שנחשב כמתמקד יותר במחקר-מוכוון, כתב העת לתזונה הרכיב רשימה של אחת עשרה חברות מזון ותרופות הנחשבות לתאגידים תומכים וכתב העת האמריקאי לתזונה קלינית הרכיב רשימה של 28 חברות כדוגמת אלה. בין נותני החסות אפשר היה למצוא את קוקה קולה, גרבר, נסטלה/קארנשיון, מונסאנטו, פרוקטור אנד גמבל, חברת רוש לוויטמינים, מוצרי מזון סלים-פאסט ותאגיד הסוכר, כמו גם חברות אחרות המייצרות פורמולות לתינוקות, תוספי תזונה, מזונות פונקציונאליים, מוצרי דיאטה, דגני בוקר עם סוכר, ובאופן כללי דגנים מעובדים - כולם קשורים כך או אחרת לתזונה ועקב כך מעוררים דיון סועה.

חברות גם מפרסמות בכתבי עת. כתב העת ניו אינגלנד לרפואה וכן כתב העת לאגודה האמריקאית לרפואה המפרסם את מחקרי התזונה "השוויים ביותר", מקבלים - כל אחד מהם - 20 מיליון דולר לשנה מפרסומות לחברת תרופות, דבר הגורם למבקרים להאשימם שהם 'מחויבים כלפי יצרני התרופות המהווים בעבורם משענת כלכלית'¹⁰. כתב העת של האיגוד האמריקאי הדיאטטי דיווח על הכנסה של 3 מיליון דולר מפרסומות בשנת 1999¹¹, שבעיקרה הגיעה מחברות מזון ומחברות לתוספי תזונה. כדי למנוע טענות על כך שהמפרסמים עלולים להשפיע על התכנים המתפרסמים, כתבי העת הרגישים לנושא, מנסים ביוזעין - אך לא תמיד בהצלחה - למנוע ממערכת כתב העת - בעבודתה - להתערב בפן העסקי הכרוך בפרסום^{12,13}.

חברות מזון גם מעניקות תמיכה לפרסום ניירות עבודה ששימשו בכנסים אשר זוכים למתן חסות וזאת במסגרת המוספים של כתבי העת לתזונה. בשנת 2000 למשל, חברות כדוגמת Wyeth Nutritional, Bristol-Myers Squibb, Mead Johnson והחברה הבין-לאומית Nut Council סייעו ותמכו בפרסום המוספים של כתב העת האמריקאי לתזונה קלינית. מוספים שכאלה נוטים להדגיש את יתרונותיהם של מזונות מסוימים או של דיאטות מסוימות שלנותני החסות יש בהם עניין. כתב עת זה מסמן את האות s על מספרי העמודים של המוסף כדי ליידע קוראים דעתניים שהמאמרים המסומנים לא היו כפופים לביקורת עמיתים ולקפדנות היתר המאפיינת ביקורת זאת.

מתן חסות לישיבות מקצועיות מניב הכנסה משמעותית. האיגוד האמריקאי הדיאטטי, לדוגמה, דיווח על הכנסה של כמעט 900,000 דולר מהמפגש השנתי אותו הוא מקיים שנערך

Shell ER. The Hippocratic wars. New York Times Magazine, June 28, 1998; 34±8 10

American Dietetic Association and American Dietetic Association Foundation. 1999 ADA/F Annual Report [Online]. Available: <http://www.eatright.org/> (2000, 13 Apr) 11

Angell M. Is academic medicine for sale? N. Engl. J. Med. 2000; 342: 1516±8 12

Altman LK. New England Journal of Medicine names third editor in a year. New York Times, May 12, 2000; A20 13

Wazana A. Physicians and the pharmaceutical industry: is a gift ever just a gift? JAMA 2000; 283: 373±80 14

המאמר האחרון הגיע למסקנה שלתרופות יש מקום של כבוד בטיפול בהשמנת יתר ואחד ממחבריו של המאמר היה עובד של חברת Millennium Pharmaceuticals שהיא שותפה של חברת רוש בפיתוח תרופה לטיפול בהשמנת יתר²⁴. באופן כללי, אפוא, הצגת אסופת המאמרים הזאת מעלה תהיות באשר לנקודה האם מדובר במדע או בפרסום.

הדבר מטריד גם כשהוא נוגע למתן חסויות על-ידי חברות לייצור מוצרי מזון ומשקאות או תוספי תזונה. נספח א' מביא רשימה של מקצת מן המסקנות על עבודות מחקר שזכו למתן חסות על-ידי חברות מעין אלה. הגם שהרשימה היא דגימת נוחות שנבחרה, אני מתקשה למצוא מחקרים שלא הגיעו למסקנה המצדדת בכך שלנותן החסות יש אינטרס כלכלי. ואכן, דומה כי בניגוד לאינטואיציה אין זה סביר שחברות יעניקו חסות לעבודות מחקר שתוצאותיהן לא יצדדו באותן חברות. השקפה זאת גורסת כי בדיקה דקדקנית יותר של היחסים המתקיימים בין חסויות למחקרי תזונה עלולה להגיע למסקנות הדומות לאלה שנגזרו ממחקרים על אודות מתן חסויות לחברות תרופות וטבק.

שותפויות והתקשרויות

עמותות תזונה רבות מחפשות בקדחתנות תמיכה מן התעשייה שתממן ימי עיון, מחקר ושירות לקהילה. כל הצדדים המעורבים בהתקשרויות כאלה מצדיקים את עצמם במונחים של מטרה משותפת, היינו, בצורך לשפר את בריאות הציבור. כולם טוענים בתוקף שקשרים כאלה אינם מחבלים בהשקפתם בכל הנוגע לסוגיות הנוגעות לתזונה. עם זאת, הדוגמאות שיובאו להלן, מצביעות על כך שהטלת ספק בהנחה זאת הנה מוצדקת.

האיגוד הלב האמריקאי: הסבה

בשנת 1988, איגוד הלב האמריקאי - AHA, נושא הלפיד בעל המוניטין זה שנים רבות למחקר, לחינוך וקידום הגישות התזונתיות הדוגלות בתזונה דלת שומן למניעת מחלות כליליות, יצא בתכנית לסימון מוצרי מזון כ"בריאים ללב". התכנית הייתה אמורה לזהות מזונות העומדים בסטנדרטים מסוימים בכל הנוגע לשומן, שומן

לא נטלו חלק בעימות¹⁵. הגם שמתן חסויות על כתבי עת וכנסים לא משפיע במישרין על תכנים של מאמרי המערכת או על הדעות של המרצים באותם כנסים, הרי שההשפעה תיעשה בדרכים טמירות יותר, או ייווצר רושם שהיא אכן קיימת.

עבודות מחקר

השאלה האם תעשיית מתן החסויות משפיעה על תוצאות המחקר ועל דעותיהם של החוקרים, דורשת בירור שקול, בעיקר מכיוון שפרקטיקה זאת כה שכיחה. בשנת 1996 גילה סקר שנערך כי 30% מן הפקולטות האוניברסיטאיות מקבלות מימון מן התעשייה¹⁶. סקר אחר העלה כי 34% מן הכותבים הראשיים בכמעט 800 ניירות עבודה בביוכימיה מולקולרית וברפואה שהיו קשורים לפטנטים, שימשו כוועדות מייעצות, או היו בעלי מניות בחברות שעשויות היו לצאת נשכרות מן המחקר¹⁷. ניכרת מעורבות של בחירה עצמית, היינו שלחוקרים המצדדים בשימוש בתרופות או בטבק יש קשרים לחברות הללו יותר מאשר למחברים או למבקרים ניטרליים¹⁸. מתן חסות של חברות תרופות וטבק קשור בקשר אמיץ לתוצאות מחקר הממזערות את ההשפעה השלילית של מוצרים אלה על הבריאות¹⁹, וסביר אף שאנליזה כלכלית של השימוש במוצרי רוקחות תצביע על תועלות פיננסיות לחברה כתוצאה מן השימוש במוצריה של נותן החסות²⁰. עבודות מחקר כאלה אינן טוענות כי מחקר של תעשיות הזוכות לחסויות הנו תמיד מוטא, אלא שקיימת סבירות גבוהה שהמסקנות שתתקבלנה תהיינה אוהדות²¹.

כפי שהדבר יתואר בהמשך, פרשנים רבים עומדים על כך כי גילוי נאות של מתן חסויות הוא הצעד הראשון באפשרות לשלוט על השפעת נותני החסות. יוצא מן הכלל אחד הראוי לציון הוא כתב העת הבריטי נייצ'ר. העורך של כתב העת דוחה טענות של מתן חסות ואומר, 'עמדתנו עיקשת ולפיה המחקר שאנו מפרסמים הוא מחקר של ממש ולא עסקים'²². השקפה זאת עשויה להסביר מדוע כתב העת 'שמח להודות' על התמיכה הפיננסית של קבוצת רוש - חברה המייצרת תרופה פופולרית לטיפול בהשמנת יתר - בעמודה הכוללת שישה עמודים מדעיים על בעיה זאת²³.

15. Wilde P. Media coverage spurs fad for vitamin pills, after year-long industry effort. Nutrition Week, May 22, 1992; 1±6
16. Blumenthal D, Campbell EG, Causino N, Louis KS. Participation of life-science faculty in research relationships with industry. N. Engl. J. Med. 1996; 335: 1734±9
17. Krinsky S, Rothenberg LS, Kyle G, Stott P. Financial interests of authors in scientific journals: a pilot study of 14 publications. Sci. Eng. Ethics 1996; 2: 395±410
18. Stelfox HT, Chua G, O'Rourke K, Detsky AS. Conflict of interest in the debate over calcium-channel antagonists. N. Engl. J. Med. 1998; 338: 101±6
19. Barnes DE, Bero LA. Why review articles on the health effects of passive smoking reach different conclusions. JAMA 1998; 279: 1566±70
20. Bero LA. Accepting commercial sponsorship: disclosure helps ± but is not a panacea. Brit. Med. J. 1999; 319: 653±4
21. Friedberg M, Saffran B, Stinson TJ, Nelson W, Bennett CL. Evaluation of conflict of interest in economic analyses of new drugs used in oncology. JAMA 1999; 282: 1453±7
22. Bero LA, Barnes D. Industry affiliations and scientific conclusions [letter]. JAMA 1998; 280: 1142
23. Avoid financial 'correctness': insistence that authors declare business interests in papers is beside the point [editorial]. Nature 1997; 385: 469
- Campbell P, Dhand R. Nature insight: obesity. Nature 2000; 404: 631±77
- Bray GA, Tartaglia LA. Medicinal strategies in the treatment of obesity. Nature 2000; 404: 672±7

והתרופות האמריקאיות ה-FDA יצאו בהאשמה שהתכנית המוצעת עלולה להתערב במאמצי הסוכנות לזיזון תקנות תיוג חדשות.²⁶ אף על פי כן, איגוד הלב האמריקאי הזמין 2,300 יצרני של מרגרינות, קרקרים ואוכל קפוא כדי שיוכלו להגיש פנייה להסבה של מוצריהם.

המזונות הראשונים הופיעו על גבי המדפים כמזונות "שנבדקו בקשר ללב" בתחילת 1990, ואולם נציגיהן של שבע מדינות²⁷ בארצות הברית ושל שתי עמותות מובילות בתחום המזון כתבו למנהל המזון והתרופות האמריקאיות והביעו התנגדות לתכנית על בסיס הטענה כי בקידום היתרונות הבריאותיים של מזונות פרטניים יש משום הטעיה.²⁸ כאשר קרוב לשני שלישי מן החברות שהצטרפו לתכנית חזרו בהם, עצר איגוד הלב האמריקאי את התכנית וניאות להחזיר את התשלומים שהוא קיבל מהן.²⁹ עם זאת, בשנת 1994, ניסה האיגוד לנקוט בגישה מעט שונה. הפעם, נדרשו החברות לשלם סכום מקדמי בסך 2,500 דולר וכן עמלת חידוש שנתית בסך 650 דולר לקבלת חותמת הכשר.³⁰ באוקטובר 1997, מספר המדינות המשתתפות בתכנית עמד על 55 ו-643 מוצרים קיבלו חותמת הכשר. על יותר מ-50 מוצרים של חברת קלוג'ס התנוססה חותמת הכשר של איגוד הלב האמריקאי. החברה פרסמה כי היא מספקת בשמחה לצרכנים "הדרכה לבחירת מוצרים בריאים ללב" ובהם באופן בלתי סביר פריטים עתירי סוכר כמו דגני בוקר, ממתקי מרשמלו דביקים וכן מאפים חצי אפויים מופחתי שומן.³¹ התכנית העכשווית דורשת תשלום של 7,500 דולר בעבור מוצר וכן 4,500 דולר לחידוש שנתי של חותמת הכשר ומעניקה הנחה אם בשנה מסוימת חברה מגישה לאיגוד 25 מוצרים. בשל העובדה שהתקנות אוסרות על הסבה של מזון רפואי, תוספי תזונה, משקאות אלכוהוליים ומוצרים בבעלות חברות טבק,³² הרי שדגני הבוקר בתוספת קקאו של קלוג'ס הם "לב מלבב" בעוד שדגנים דומים של חברת פוסט (בבעלות פיליפ מוריס) לא זכו לתואר זה.³³ התכנית גם מתירה לדבר בשבחן של 'מיץ האשכוליות פלורידה' כאמצעי הנלחם במחלות לב.³⁴ גישה זאת יכולה אך בקושי לסייע לציבור להבין שדפוסית תזונה בריאים אינם תלויים בצריכת מזון אחד ותו לא.

הווי, כולסטרול ונתרן באמצעות לוגו המורכב מלב אדום עם וי לבן ועם המילים 'בדק ואושר על ידי איגוד הלב האמריקאי'. בתחילה, תכנן איגוד הלב האמריקאי לדרוש תשלום בסך 40,000 דולר מן החברות בעבור עריכת הבדיקה הנדרשת לקבלת האישור כמו גם דמי הדרכה שנתיים בטווח שבין 5,000 דולר למיליון דולר בהתאם לגודלה של החברה, והוא היה עתיד ליהנות מן הפרסום ומקידום המכירות של השותפות.²⁵ המתווה זכה באופן מידי להתנגדות פקידי מחלקת החקלאות האמריקאית שהיו מוטרדים מכך שהעיקרון התזונתי לפיו דפוסית תזונה - לא מזונות פרטניים - יהיו מזוהים עם מניעת מחלות, ואנשי מנהל המזון

²⁵ Squires S. Food and choice: Heart Association's plan to endorse certain products is a bold gamble in educating a confused public

.Washington Post Health, July 5, 1988; 9. Sugarman C. What price approval? Heart Association's plan raises food firms' pressure. Washington Post, August 30, 1989; E1, E4

.Parachini A. Food fight: Heart Association plan to label 'healthy' foods drawing fire from agencies, nutritionists. Washington Post, August 2, 1988; E1, E6

.State attorneys general support FDA position on AHA HeartGuide label. Nutrition Week, February 8, 1990; 1

.American Institute of Nutrition and The American Society for Clinical Nutrition. Objections to 'Seal of Approval Programs'. Am. J. Clin. Nutr. 1990; 51(4): unpaginated

.Angier N. Heart Association cancels its program to rate foods. New York Times, April 3, 1990; A1, C6

.American Heart Association. Food for thought [flier]. October, 1997

.Kellogg Company. Letter in press release addressed to Dear Health Professional. Battle Creek, MI, February, 1997

.American Heart Association. Food certification program [Online]. Available: <http://americanheart.org/> (2000, 15 Apr)

.Raeburn P. The Heart Association is selling its soul. Business Week, November 24, 1997; 96

.Florida Grapefruit Juice. Fight heart disease; drink Florida Grapefruit Juice [advertisement]. New York Times, October 29, 1997; F4

את החדשות הטובות? עכשיו רבים מדגני הבוקר של קלוג'ס האהובים על המטופלים שלכם מועשרים במאה אחוז ערך יומי של חומצה פולית, ויטמין B6 וויטמין B12. בשל העובדה שמנהל המזון והתרופות האמריקאי עדיין לא אישר את "ויטמין B קומפלקס ל"לבבי לבכם" וקבע כי יש קשר בינו לבין הבריאות, מי שתן חסות ל"גיליון העובדה", צירף את מנהל המזון והתרופות האמריקאי - אולי ללא יודעין - כשותף ל"אסטרטגיית הדלת האחורית" של קלוג'ס כדי להתחמק מההגבלות על קביעת מיתוג וכדי להכריז שהמוצר מתאים לשימוש⁴¹.

דוגמאות מעין אלה אין משמען שמנהל המזון והתרופות האמריקאי מתעלם מסוגיות של אינטרסים מנוגדים. ואכן, בשנת 1999, הקוד האתי של FDA כלל בתוכו הצהרה לפיה "התזונאי ער למצבים שעלולים לגרום לניגוד אינטרסים, או שמרמזים על קיומו של קונפליקט שכזה. התזונאי חושף את התמונה בשלמותה כאשר ניגוד עניינים - אמיתי או פוטנציאלי - צץ ועולה⁴². מאמר מערכת באחד מכתבי העת שהתייחס לקוד האתי ציין נכונה כי "בעולם מחקר התזונה, ניגוד עניינים לא קיים בהכרח רק כי מדענים זוכים לתמיכה מחברת מזון/ מחברת תרופות, או מרשות ממשלתית כל עוד האינטרסים של הקבוצות השונות אינם עומדים בניגוד זה לזה⁴³. במאמר מערכת אחר הועלתה הטענה לפיה אמצעי ביטחון הולמים קיימים בצורה של קוד אתי כמו גם ביקורת עמיתים⁴⁴. ואולם, הקורא עשוי לתהות ובצדק, האם "גיליון עובדות", או שמא איגוד הלב האמריקאי עצמו, מסוגלים להפגין השקפות ביקורתיות יותר על חלק מן הסוגיות שעה שהם תלויים במתן חסויות של חברות מזון.

גילוי נאות ומעבר לכך

הדוגמאות שהובאו לעיל נבחרו לדיון לאו דווקא בשל הבוטות שלהן בהשוואה לדוגמאות אחרות, אלא בשל העובדה שהן שופכות אור בצורה מפורשת יותר על ניגודי עניינים פוטנציאליים העלולים להיות פועל יוצא של התקשרויות באמצעות חסויות. בהינתן העובדה שחסויות הניתנות על-ידי חברות מזון לא עומדות להיעלם, הרי שמדובר אם כך בקביעת עקרונות ומדיניות המשמרת עצמאות אמיתית ומודעת. מניסיוני, חקר האמת באופן מקצועי בסוגיה זאת, הוא נדיה. העימות הלאומי האחרון שעולה

האיגוד האמריקאי לתזונה: פעילויות הזכות לחסויות

האיגוד האמריקאי לתזונה ADA מייצג את האינטרסים של כ-70,000 תזונאים הרשומים כתזונאים מוסמכים. חברות המזון מעסיקות תזונאים כאלה לרוב והם בעלי קשרים קרובים עד מאוד עם התעשייה. האיגוד האמריקאי לתזונה ADA אישר קבלת תרומות בסך 735,000 דולר מקבוצות ומיחידים שתרמו 10,000 דולר או יותר במהלך השנה הפיסקלית 1998-1999. בין התורמים היו איגודי מוצרי מזון ואיגודי מסחר. בסך הכול, באותה שנה כמעט 8% מההכנסה השנתית של האיגוד האמריקאי לתזונה, סכום של 25 מיליון דולר, הגיע ממענקים דוגמת אלה. ההישענות על מימון שכזה מאששת את המחשבה לפיה קבלת חסויות מונעת מהאיגוד למתוח ביקורת על תעשיית המזון³⁵.

ואכן, עמדת ה-ADA בכל הנוגע למתן עצות תזונתיות תומכת בתעשייה. עיקרי האמונה העומדים ביסוד השקפה זאת קובעים כי כל המזונות כולם תורמים לדיאטות בריאות, ושאינן כל מזון שיש לראות בו מזון טוב או מזון רע³⁶. בשנת 1993, שיתף האיגוד פעולה עם מקדונלד בקמפיין של "ארוחות שמחות" ומזון בדמויות של צעצועים המבטא את קבוצות המזון העיקריות³⁷, ובכתב העת שלו אפשר למצוא כעניין שבשגרה דף ממשלתי של חדשות התזונה מטעם אגודת הסוכר.

שטטוש ההבחנה בין שיווק חברת מזון ועצות תזונתיות ניכרת במיוחד ב-ADA 70' גיליונות עובדה - שכל אחד מהם מופיע עם נותן החסות התאגידי מטעמו³⁸. טבלה 1 (ראה בסוף המאמר) מציגה דוגמאות לנושאים ב"גיליון עובדות", נותני החסות שלהם וההצהרות מטעמם. אם נראה שהתצהירים נכתבו על-ידי המחלקות ליחסי ציבור של החברות, אין זה צירוף מקרים. הגם שהאיגוד האמריקאי לתזונה שומר לעצמו את זכות אמירת המילה האחרונה בעריכה, הרי שנותני החסות התאגידיים או אנשי יחסי הציבור הם הכותבים את הטיטוטה³⁹. בשנת 2000, הופיע בכתב העת של האיגוד "גיליון עובדות" בחסות חברת קלוג'ס בנושא נטילת ויטמינים בתקופת היריון, ויטמין B קומפלקס ללב וחומצה פולית וכן ויטמין B6 וויטמין B12⁴⁰. ממש מול הכתבה באותו עמוד בכתב העת הופיעה פרסומת לדגני הבוקר של קלוג'ס, "שמעתם

Burros M. Additives in advice on food. New York Times, November 15, 1995; C1, C5. 1020 M Nestle 35

.American Dietetic Association. Position of the American Dietetic Association: nutrition education for the public. J. Am. Diet. Assoc. 1996; 96: 1183±7 36

.McDonald's Corporation. American Dietetic Association and McDonald's partner to teach kids the fundamentals of nutrition [news release]. Oak Brook, IL, February 24, 1993 37

(American Dietetic Association. Nutrition Fact Sheets [Online]. Available: <http://www.eatright.org/> (1997, November 15; 2000, April 10 38

.Gallagher A. Taking a stand on emerging issues. J. Am. Diet. Assoc. 2000; 100: 410 39

.Kellogg's full-page colour advertisement. J. Am. Diet. Assoc. 2000; 100: 496 40

.Kellogg's claim for heart benefits challenged by CSPI. Food Regulation Weekly, July 3, 2000; 10 41

.American Dietetic Association. Code of ethics for the profession of dietetics. J. Am. Diet. Assoc. 1999; 99: 109±13 42

.McNutt K. Conflict of interest. J. Am. Diet. Assoc. 1999; 99: 29±30 43

.Rock CL. Conflict of interest: an import issue in nutrition research and communications. J. Am. Diet. Assoc. 1999; 99: 31±2 44

תגדיל את מספר הכותבים שיחשפו אינטרסים מתחרים⁵⁵. חששו של העורך היה מכך שכותבים אינם נוהגים, תדיה, לחשוף את קשריהם הפיננסיים. ואכן, המחקר מצביע על כך שאף שרבים מן הכותבים מצויים במצב של ניגוד עניינים, הרי שרק מתי מעט מהעורכים חושפים זאת ומעטים עוד יותר הם הכותבים שעושים זאת. עבודות מחקר מצאו כי 70% מן המאמרים שהופיעו בכתבי עת בעלי מדיניות של גילוי נאות כשלו בציון מצב של ניגוד עניינים⁵⁶. מבין כמעט 1,400 כתבי עת מדעיים וביו-רפואיים שנסקרו בשנת 1997, רק 16% חשפו את המדיניות שלהם, ופחות

בזיכרוני התרחש בשנת 1980 עת הדירקטוריון למזון ולתזונה של האקדמיה הלאומית למדעים פרסם דוח שכותרתו הייתה לקראת דיאטות עתירות-בריאות, דוח שגער ברשויות הממשלתיות על היעדר "בסיס מדעי ברור" בכל הנוגע לעצותיהם בנושא דיאטה לאנשים עם בעיות כולסטרול⁴⁵. ביקורות מאותה עת ציינו כי חלק מחברי הדירקטוריון היו בקשר עם איגודי סחר בביצים⁴⁶ וכי הדירקטוריון זכה לתמיכה מוועדת התעשייה אשר שילמה בעבור הדוח⁴⁷. האקדמיה שגילויים אלה הביכו אותה, ביטלה את קיומו של הפאנל התעשייתי והורתה לדירקטוריון לכלול בין שורותיו חברים בעלי קשרים זניחים עם חברות המזון⁴⁸. אני סבורה שלעת הזאת יהיה קושי גדול יותר למצוא אנשים כאלה.

כיום, רוב הפרשנים - אך בבירור לא כולם - אוהזים בדעה כי הצעד הראשון בהגנה כנגד ניגוד עניינים הנו חשיפה של קשרים פיננסיים⁴⁹. בעבר, גם כאשר חוקרים בתחום התזונה ניאותו לחשוף את קיומם של קשרים בתעשייה, הרי שרק לעתים נדירות הם נתבקשו לעשות זאת⁵⁰. עכשיו, עובר מצב זה שינוי. מאז שנת 1988, מנהל המזון והתרופות האמריקאי מבקש מחברים בוועדות הביקורת להצהיר האם הם קיבלו מניות, דמי ייעוץ או תמיכה פיננסית מחברות בעלות אינטרסים בקבלת החלטות גולטריות⁵¹ של הרשות, דרישה שרבים סבורים שמגיעה באיחור ניכר⁵². כתבי עת מובילים בתחומי המדע והרפואה החלו לדרוש קבלת הצהרות פיננסיות ובהן גילוי נאות מן הכותבים⁵³. כתב העת Lancet לדוגמה אומר כך לעורכים שלו: "האם יש משהו... שיביך אתכם אם הוא יצוץ אחרי פרסום הכתבה, ויתברר שלא הזכרתם זאת מראש? המידע צריך להיות ידוע לעורך"⁵⁴. פרסומים בנושא התזונה של כתבי העת הללו: כתב העת של האיגוד האמריקאי לתזונה, כתב העת לתזונה וכתב העת טיפול תזונתי וקליני ניסחו אף הם הצהרות הנוגעות לגילוי נאות.

הדרישות שהעמיד כתב העת הבריטי הרפואי קבעו סטנדרט ברמת "תקן הזהב". הסיכום המופיע בנספח ב' מלמד כי כתב העת דורש ממחבריו להמציא רשימה מפורטת בתקווה ש"היא

- .Food and Nutrition Board. Toward Healthful Diets. Washington, DC: National Academy of Sciences, 1980 45
 .Brody JE. Experts assail report declaring curb on cholesterol isn't needed. New York Times, June 1, 1980; A1 46
 .Broad WJ. Academy says curb on cholesterol not needed. Science 1980; 208: 1354±5 47
 .Wade N. Food Board's fat report hits fire. Science 1980; 209: 248±9 48
 .National Academy of Sciences tightens its grip on the Food and Nutrition Board. Nutrition Today, January/February 1984; 31±2
 .Krimsky S, Rothenberg LS. Financial interest and its disclosure in scientific publications. JAMA 1998; 280: 225±6 49
 Rosenthal B, Jacobson M, Bohm M. Feeding at the company trough. Congressional Record, August 26, 1976; H8974±7. 8 Cannon G. The Politics of Food. London: Century Hutchinson, 1987
 .(Food and Drug Administration. Final guidance on industry-supported scientific and educational activities: notice. Federal Register; 62: 64074±100 (December 3, 1997 51
 .Stolberg SG. New rules will force doctors to disclose ties to drug industry. New York Times, February 3, 1998; A12 52
 .Krimsky S, Rothenberg LS, Kyle G, Stott P. Financial interests of authors in scientific journals: a pilot study of 14 publications. Sci. Eng. Ethics 1996; 2: 395±410 53
 .The Lancet. Writing for The Lancet [Online]. Available: <http://www.thelancet.com/> (2000, 10 Apr) 54
 .British Medical Journal. Declaration of competing interest: guidance for authors [Online]. Available: <http://www.bmj.com/guides> (1999, 17 Jul) 55
 .Krimsky S, Rothenberg LS, Kyle G, Stott P. Financial interests of authors in scientific journals: a pilot study of 14 publications. Sci. Eng. Ethics 1996; 2: 395±410 56

שכאלה. בהינתן העובדה שקיימת מציאות של מתן מימון, הגישה התכליתית ביותר, ראוי שתהיה, איזון של סיכונים ותועלות על בסיס בחינת כל מקרה לגופו. מרבית הקולג'ים והאוניברסיטאות בארצות הברית דורשים כיום מן הפקולטות שלהן למלא הצהרות שנתיות של "ניגוד עניינים", שבהן יש לחשוף את קיומם של קשרים פיננסיים⁶⁵. בשנת 2001, פרסמה המחלקה האמריקאית לבריאות ושירותי אנוש הנחיות לחוקרים קליניים באשר לאופן שבו עליהם לנהל קשרים פיננסיים עם חברות. בהתחשב בעובדה שקיימת הסכמה מועטה בלבד באשר למה נכון ומה אינו נכון במצבים הללו, המליצה הרשות שהמוסדות יקימו ועדות שבהם יושבים חברים עצמאיים שאינם משתייכים למוסד, ייאסף מידע באשר לקשרים פיננסיים שהם מקיימים, יורכבו תכניות חינוכיות, ייבחנו הסכמים שנעשו על-ידי חוקרים בודדים ושאלה האחרונים ינהלו מצב של ניגוד עניינים לכשיווצר⁶⁶. הגם שאי-היענות לכך תמשיך לעורר בעיות, מפנות הצעות אלה את תשומת הלב לסוגיות הללו ויש להתייחס אליהן ברצינות הראויה.

חלק מן התזונאים העוסקים במתן פרשנויות בנושא זה סבורים כי תרומות המגיעות מן התעשייה בצורה של נסיעות, ארוחות, תשלומי כבוד, וכנסים יוצרת מצב מינימלי של ניגוד עניינים, אבל שהסוגיות האתיות הפוכות לאקוטיות יותר שעה שחברות תורמות לתכניות אקדמיות ומקצועיות ספציפיות⁶⁷. אחרים טוענים שהציבור סבור כי עמותות מקצועיות שלא למטרות רווח מספקות מידע לא מוטה, אובייקטיבי בכל הנוגע לתזונה ולבריאות, וכי מתן חסות מרמז על תמיכה במוצר. היעדים שמציבים בפניהם אנשי תזונה מקצועיים וחברות מזון אינם בהכרח זהים וניגוד עניינים בתעשיית השותפות הנה תמיד אפשרית⁶⁸. בעולם אידיאלי, אף תזונאי לא יזקק לקבל מימון מתעשיית המזון. בהתחשב במציאות העכשווית, האתגר הוא לזהות את ניגודי העניינים הפוטנציאליים שעלולים לצוץ, לנקוט באמצעים לצמצום ולשים את בריאות הציבור בחזית הקדמית של הפעולות והדעות המקצועיות.

מאחז אחד של המאמרים שפורסמו על ידם חשפו קשרים פיננסיים. מחברי המחקר ייחסו את השיעור הנמוך לאי-היענות רחבה⁵⁷. למרות הממצאים הללו, מרבית החוקרים רואים עצמם כנקיי כפיים ואינם סבורים שיש בכוחה של התמיכה הניתנת על ידי התעשייה להשפיע על דעותיהם⁵⁸.

יש בקרב הפרשנים הדוחים רמיזות על השפעה ומכנים אותה "חסרת ביסוס או תום לב"⁵⁹, או הטוענים כי הדרישה לגילוי נאות אינה הגיונית בעליל, מביאה להטלת צנזורה ומכפישה עבודה טובה רק כדי ליצור "מקרתיות מדעית"⁶⁰. חרף האשמות אלה, עבודת המחקר היחידה שבחנה כיצד עורכי כתבי עת פועלים לעניין גילוי נאות העלתה כי מרביתם (60%) מעולם לא דחו קבלת מאמר בהסתמך על נימוק זה. רק 19% דחו קבלת מאמר בהסתמך על סוגיה זאת לבדה, ועוד 20% עשו זאת בלוויית גורמים אחרים (שלא פורטו)⁶¹.

עמותה בריטית לרפואת ילדים, שהתנהגותה הפכה לשנויה במחלוקת בגין קבלת חסות על ידי חברות המייצרות פורמולות לילדים, שרטטה קווים מנחים הפוסחים על גילוי נאות. העמותה מבססת את מדיניותה על ההנחה לפיה המוצרים עצמם אינם אתים או בלתי אתים, אלא שהדרכים בהן נעשה בהם שימוש, האופן בו הם מיוצרים או משווקים עשויים להעלות סוגיות אתיות. אשר על כן, היא מסרבת לקבלת חסות מחברות נשק או טבק; נוהגת במשנה זהירות באלכוהול, משקאות קלים, מזון מהיר ובפורמולות לתינוקות, ועם זאת מוכנה לקבל חסות מחברות המייצרות תרופות, ציוד רפואי, או מים מינרליים⁶². עלינו להמתין ולראות האם קווים מנחים אלה יתייחסו לחששות מרומזים⁶³.

האם חוקרים, אנשים העוסקים ברפואה על גווניה, אגודות מקצועיות ומחלקות אקדמיות "פשוט אומרים לא" למימון תאגידי?⁶⁴ יהיה זה בלתי ריאלי לחשוב שמעשה מעין זה יהפוך לפרקטיקה נוהגת, שלא לדבר על התועלת הברורה של הסדרים

- .Krimsky S, Rothenberg LS. Conflict of interest policies in science and medical journals: editorial practices and author disclosures. *Sci. Eng. Ethics* 2001; 7: 205±18 57
Rosenthal B, Jacobson M, Bohm M. Feeding at the company trough. *Congressional Record*, August 26, 1976; H8974±7. 8 Cannon G. *The Politics of Food*. London: Century Hutchinson, 1987 58
.Meydani SN, Meydani M, Leka L, Blumberg J. Vitamin E supplementation and immune response in elderly patients [letter]. *JAMA* 1998; 279: 505±6 59
.Rothman KJ. Conflict of interest: the new McCarthyism in science. *JAMA* 1993; 269: 2782±4 60
.Krimsky S, Rothenberg LS. Conflict of interest policies in science and medical journals: editorial practices and author disclosures. *Sci. Eng. Ethics* 2001; 7: 205±18 61
Royal College of Paediatrics and Child Health. *Commercial sponsorship in the Royal College of Paediatrics and Child Health*. London: Royal College of Paediatrics and Child Health, 1999 62
.Krimsky S, Rothenberg LS, Kyle G, Stott P. Financial interests of authors in scientific journals: a pilot study of 14 publications. *Sci. Eng. Ethics* 1996; 2: 395±410 63
.Kassirer JP. Financial indigestion. *JAMA* 2000; 284: 2156±7 64
.Bero LA. Disclosure policies for gifts from industry to academic faculty. *JAMA* 1998; 279: 1031 65
US Department of Health and Human Services. *Financial relationships in clinical research: issues for institutions, clinical investigators, and IRBs to consider when dealing with issues of financial interests and human subject protection* [Online]. Available: <http://ohrp.osophs.dhhs.gov/> (2001, 11 Apr) 66
.Tobin DS, Dwyer J, Gussow JD. Cooperative relationships between professional societies and the food industry: opportunities or problems? *Nutr. Rev.* 1992; 50: 300±306 67
.66 Levine J, Gussow JD. Consider the source. *New York Times*, September 30, 1994; A31 68

טבלה 1 נושאים, נותני חסות והצהרות מטעם בגיליונות עובדה בתזונה שהוצאו על ידי האיגוד לתזונה בשנים: 1999-2000

נושא	נותן חסות	דגימת הצהרה
ביו-טכנולוגיה חקלאית	Monsanto	"למשל בארצות הברית יש מערכת המתואמת היטב לוודא שמוצרים חדשים של ביו-טכנולוגיה חקלאית הנם בטוחים לסביבה ולבריאות בעלי חיים ובני אדם.
אספרטם ממתיק מלאכותי	NutraSweet	"אספרטם מנגישה מגוון נרחב של אפשרויות בחירה של מזונות ומשקאות קלים תוך שמירה על אורח חיים בריא."
מזונות משומרים	Steel Packaging Council	"המזון המשומר הוא מזון מזין כמו המזון הטרי או המזון הקפוא ודומה להם בהכנתו."
שוקולד	Mars	"שוקולד כבר לא מהווה בעיה בעבור אלה המודאגים משומן רווי, ולמעשה שוקולד יכול להיות חלק מתכנית אכילה בריאה ללב."
שומנים ושמונים	האיגוד הארצי לייצור מרגרינה	"במוצרי מרגרינה ושמן צמחי נוזלי יש מעט מאוד שומן רווי והם אינם מכילים כולסטרול."
אולסטר	Proctor & Gamble	"תחליפי שומן כמו אולסטר מהווים דרך מקובלת אחת מיני רבות לסייע בהפחתת השומן והקלוריות של הדיאטה שלכם."
חטיפים	Nabisco	"בעולם העמוס של ימינו, חטיפים מהווים חלק משגרת יומנו. אנחנו נהנים מחלב ומעוגיות אחרי בית הספר, ולוקחים חופן של קריקרים לפי שאנחנו הולכים לישון."
נתרן	Campbell Soup	"הזיקה בין הנתרן שאתם אוכלים לבין לחץ הדם הגבוה אינה ברורה."